

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKEKELÉS

2019. április

– kivonat –

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság

Vízjelző és Vízrajzi Főosztály

Vízrajzi Monitoring Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2019. április 8.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

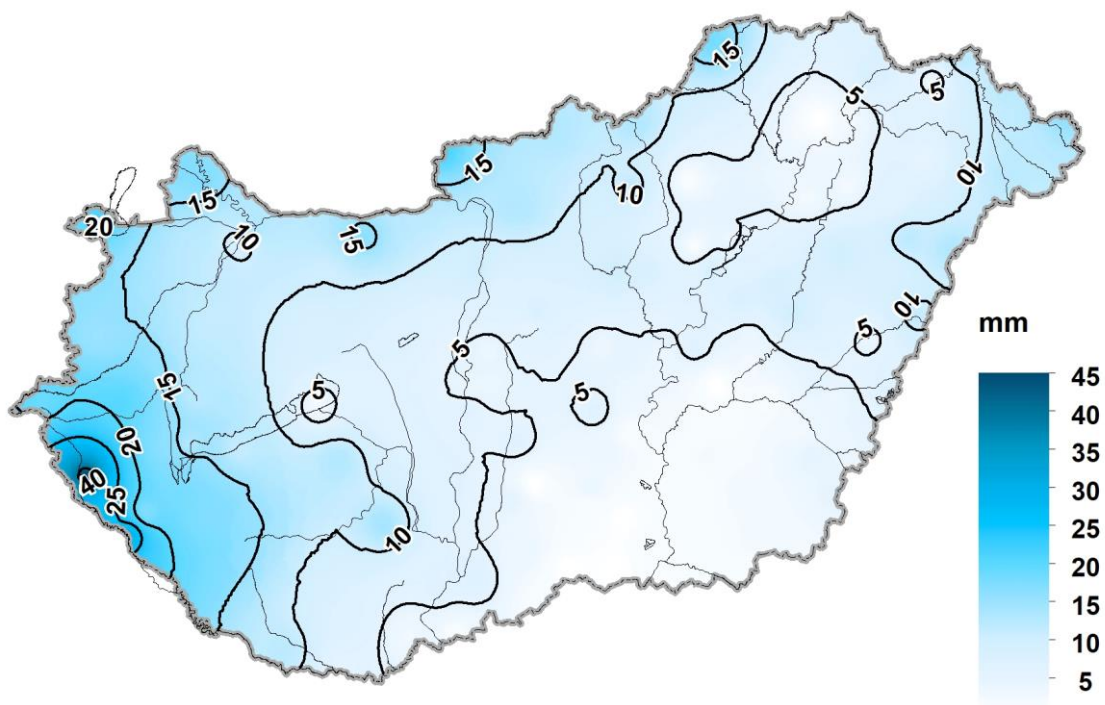
Csapadék

2019 márciusában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 1 mm (Kelebia, Mezőtúr, Mórahalom, Soltvadkert, Vedresszék) és 42 mm (Iklódbördőce) között alakult. Az országos területi átlagérték 8 mm volt, ami 23 mm-rel (74%-kal) volt alacsonyabb a viszonyítási időszak (1971-2000) március havi átlagánál.

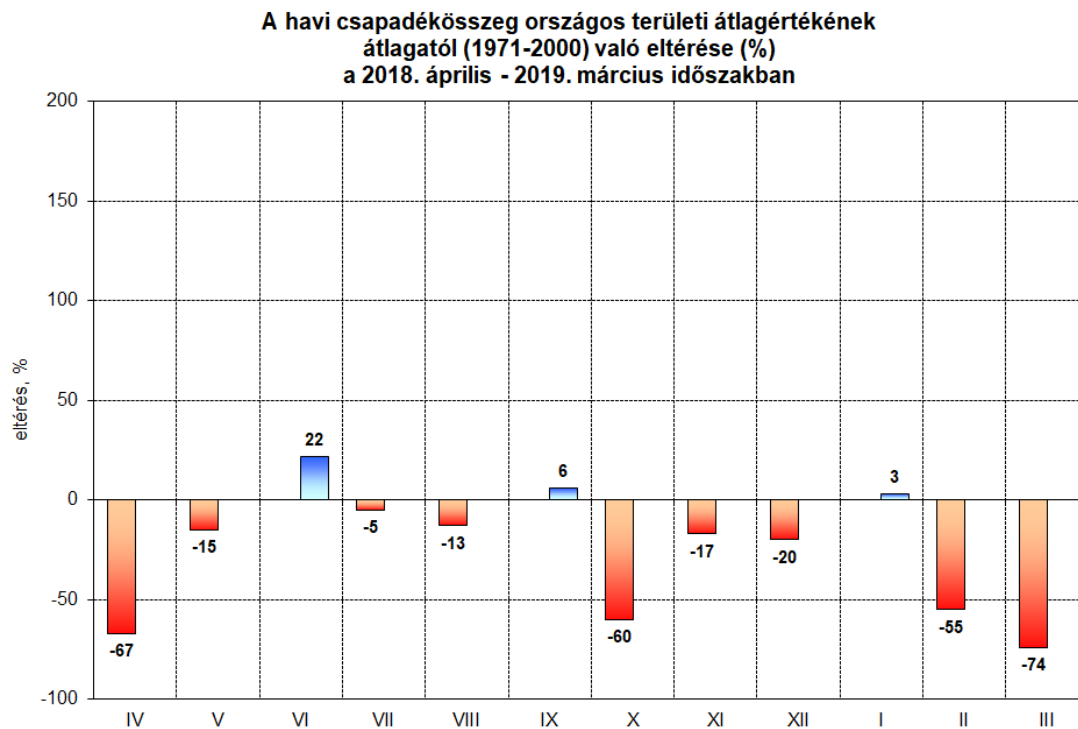
Márciusban az ország területén mindenütt az éghajlati átlagnál kevesebb csapadék hullott.

Országos áttekintésben a márciusi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (36 mm) Tés állomáson jelentkezett.

A 2019. március havi csapadékösszeg területi eloszlása

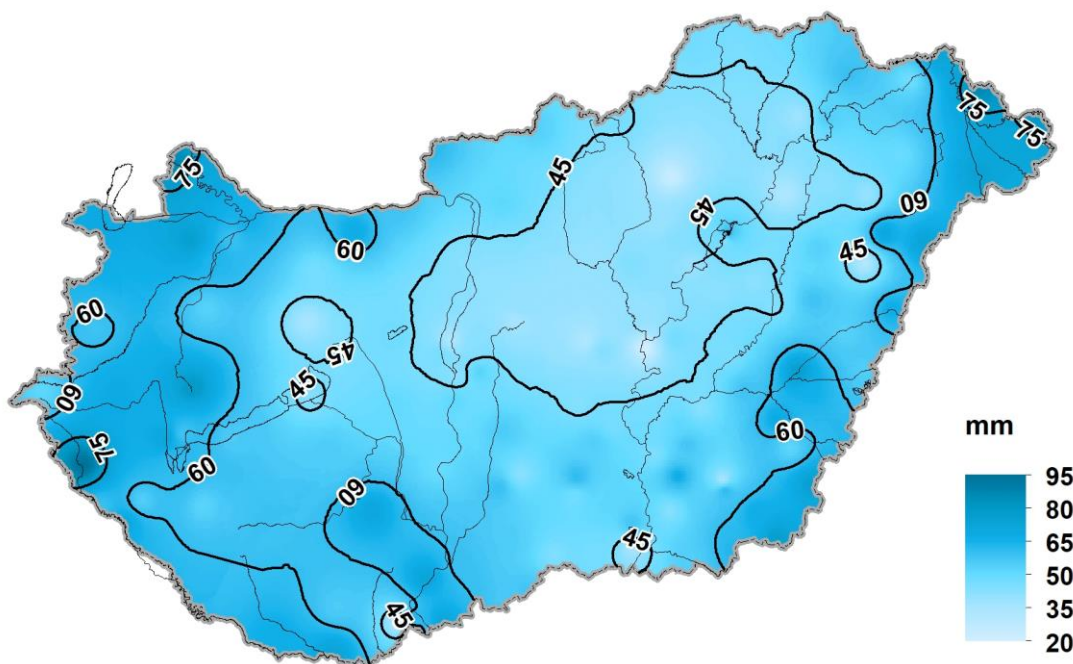

Az alábbi szövegközi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

A 2019. január-március időszakban lehullott csapadék mennyisége 24 mm (Szolnok-Szandaszőlős) és 94 mm (Iklódbördőce) között alakult, az országos területi átlagérték 54 mm volt, ami az időszakos átlagnál 38 mm-rel (41%-kal) kevesebb. A háromhavi csapadékösszeg az ország egész területén elmaradt az éghajlati átlagtól. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 3 havi csapadékhiány (101 mm) Tés állomáson jelentkezett.

**A 2019. január - március havi csapadékösszeg
területi eloszlása**

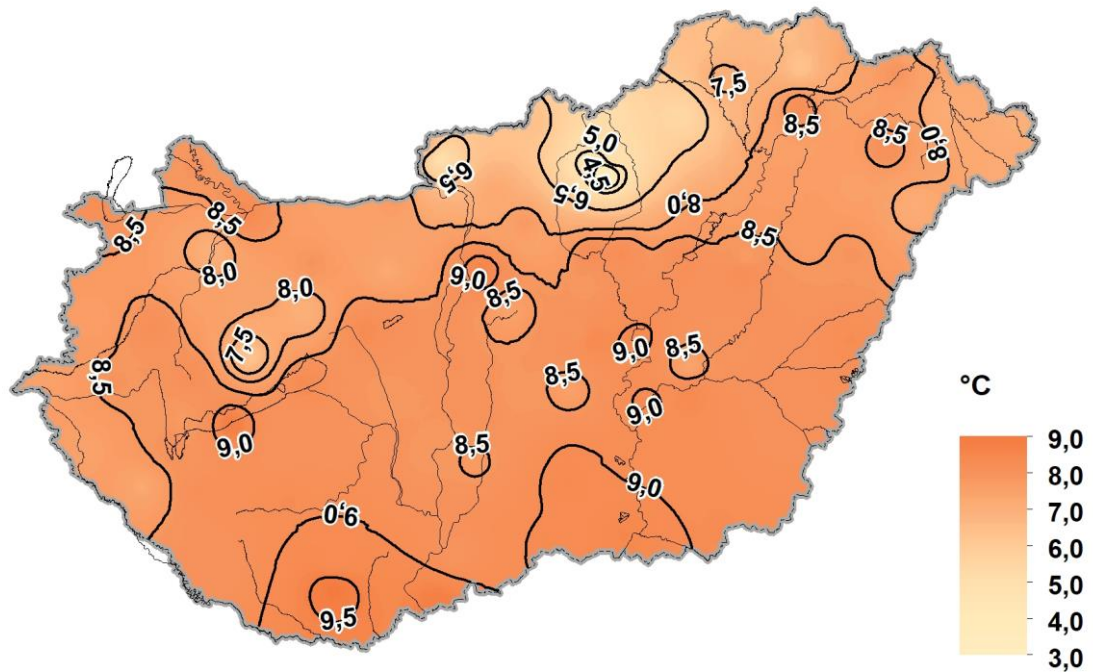

Léghőmérséklet

A március havi középhőmérséklet $3,4^{\circ}\text{C}$ (Kékestető) és $9,9^{\circ}\text{C}$ (Pécs-Pogány) között alakult, az országos területi átlagérték $8,3^{\circ}\text{C}$ volt, ami a sokévi (1971-2000) márciusi átlagot $3,2^{\circ}\text{C}$ -kal haladta meg.

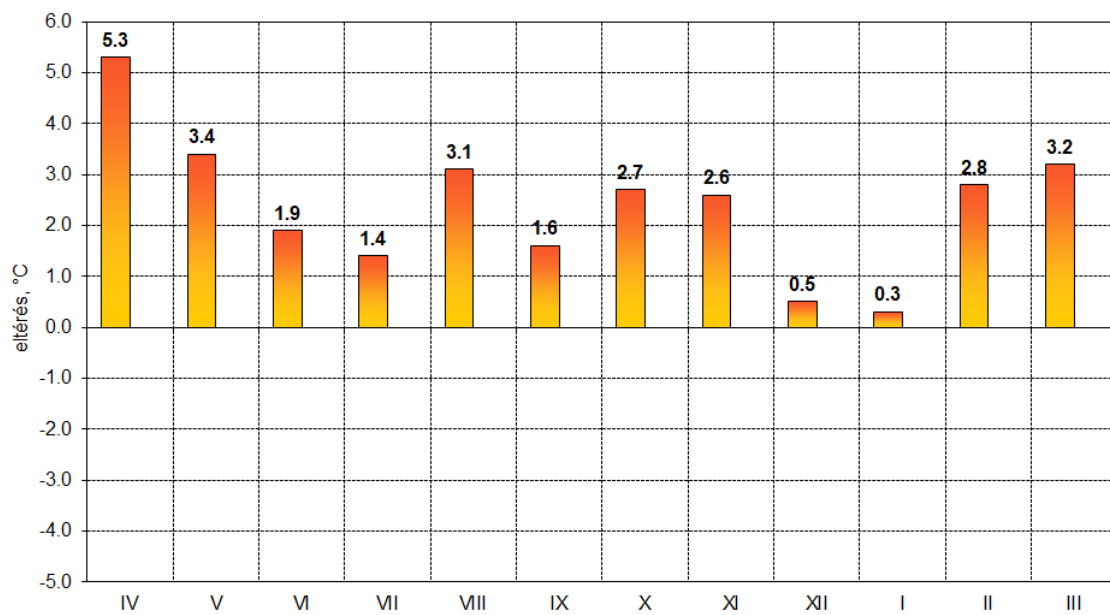
A havi középhőmérséklet átlaghoz viszonyított legnagyobb pozitív eltérése ($4,5^{\circ}\text{C}$) Szentlélek állomáson jelentkezett.

A 2019. március havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi szövegtáblában a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való eltérését.

**A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének
átlagtól (1971-2000) való eltérése (°C)
a 2018. április - 2019. március időszakban**

Talajnedvesség

A 300 m-nél alacsonyabb területeken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma márciusban az egy hónappal korábbi állapothoz képest számottevően csökkent. A nedvességtartalmat ebben a mélységi régióban március végén a 15-40% közötti telítettség értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma márciusban a 300 m-nél alacsonyabb területeken az egy hónappal korábbi állapothoz képest számottevően nem változott. A talajréteg nedvességtartalmát március végén a 45-90% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma márciusban 300 m-nél alacsonyabb területeken számottevően nem változott. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén az a 60-85% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Márciusban a síkvidéki területek jelentős részén, azok területének csaknem kétharmadán csökkent, máshol emelkedett a talajvízszint. Mind a csökkenés, mind pedig az emelkedés mértéke az érintett területeken többnyire szűk tartományban (-10-0 cm, 0 - +10 cm) ingadozott. Az elmúlt hónapban emelkedett a talajvízszint a Kisalföld kisebb területén, a Mezőföld egyes községeiben, a Dráva-menti sík központi részén, a Duna-Tisza köze alacsonyabb térszínein, az Alsó-Tisza-völgy területén, az Északi-középhegység előterében, a Tiszántúl északi részének jelentős részén, illetve Körös-Maros köze északi és északnyugati peremvidékén.

Talajvízszint-csökkenés mutatkozott a Kisalföld területének csaknem egészén, a Mezőföld magasabban fekvő térszínein, a Dráva-menti sík nyugati és keleti peremvidékén, a Duna-Tisza köze északi és déli részén, a Jászság és a Borsodi Mezőség területén, a Tiszántúlon a Kelet-Nyírség, a Szatmári-sík, a Nagykunság, a Nagy-Sárrét, a Bihari-sík, a Kis-Sárrét, a Körösmenti-sík és a Körös-Maros köze területének legnagyobb részén.

Márciusban – néhány kisebb körzet kivételével – Magyarország valamennyi síkvidékén az 1971-2000. közötti időszak március hónapjai átlagértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvíz.

A legnagyobb (250-300 cm) eltérések továbbra is a Duna-Tisza közén, a Hátság észak- és délnyugati térszínein, valamint a Mátra előterében fordultak elő. A déli országhatár a 100-150 cm-es eltéréssel érintett terület nagysága keleti irányban növekedett, lefedve a Körös-Maros köze déli területsávját is. A Felső-Tisza-vidék keleti részén 150 cm-nél kissé nagyobb, a Tiszántúl északi felének más térségeiben jellemzően 50-100 cm, déli részén 0-25 cm, illetve 25-50 cm különbség-értékek alakultak ki. A dunántúli síkvidékeken a Mezőföld és a Kisalföld területének csaknem egészén a viszonyítási időszaknál alacsonyabb talajvízszint mutatkozott.

A viszonyítási időszak átlagértékénél egy-egy táj-tájrészen a viszonyítási időszak átlagértékénél magasabb talajvízszint is előfordult.

Magyarország síkvidékei területi átlagában a talajvíztükör 2019. március hónapban az 1971-2000. közötti időszak március havi átlagértékénél 65-70 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

A márciusi időjárás országos léptékben az aszály kialakulásának kedvezett, a talajok vízháztartási állapota tovább romlott. A feltöltődési folyamat megszakadt, tartalékok csak az alsó talajrétegekben állnak rendelkezésre, azonban ez a növények kezdeti fejlődési fázisában nem elérhető készlet.

A meteorológiai előrejelzések szerint a kialakult állapot számottevően nem fog változni, átlagosan csapadékos időjárás esetén továbbra is mintegy egyhavi csapadékhiány valószínűsíthető.

A csapadékhajlam növekedésével a kedvezőtlen helyzet számottevően javulhat.

Az átlagosnál szárazabb további időjárás bekövetkezése esetén az erős aszály országos léptékben történő kialakulására kell felkészülni!

Belvízi helyzetértékelés

2019 márciusában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 86,25 millió m³ volt, ami 5,38 millió m³-rel (7%-kal) haladta meg az előző havi értéket. A március havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán belvízelöntés maximum 175 ha kiterjedésben a Kis-Balaton belvízrendszer területén fordult elő

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2019 márciusában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 2,53 millió m³-rel (4%-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2019. március 12-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint áprilisban az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb, májusban az átlagosnál melegebb és szárazabb, júniusban az átlagosnál melegebb és kissé szárazabb időjárás valószínűsíthető

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékközökben várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
április	10,1 – 12,8 (10,3)	20 – 55 (46)
május	15,5 – 17,3 (15,6)	30 – 70 (61)
június	18,5 – 20,8 (18,6)	45 – 100 (75)

Az OMSZ 2019. április 8-án kiadott középtávú időjárás-előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban térben és időben változékony tavaszi időjárásra lehet számítani. Az időszak folyamán többször és többfelé várható eső. A legtöbb, területi átlagban napi 10 mm-t, elérő vagy meghaladó csapadék legnagyobb eséllyel a Dunántúl nyugati és középső részén valószínű. A hőmérséklet az időszak első harmadában előreláthatólag jelentősen az időszakos átlag felett várható. Ezt követően egy hidegfront hatására erős lehűlés valószínű, az időszak végéig a napi középhőmérsékletek az időszakos átlag alatt várhatók.

Vízháztartási előrejelzés

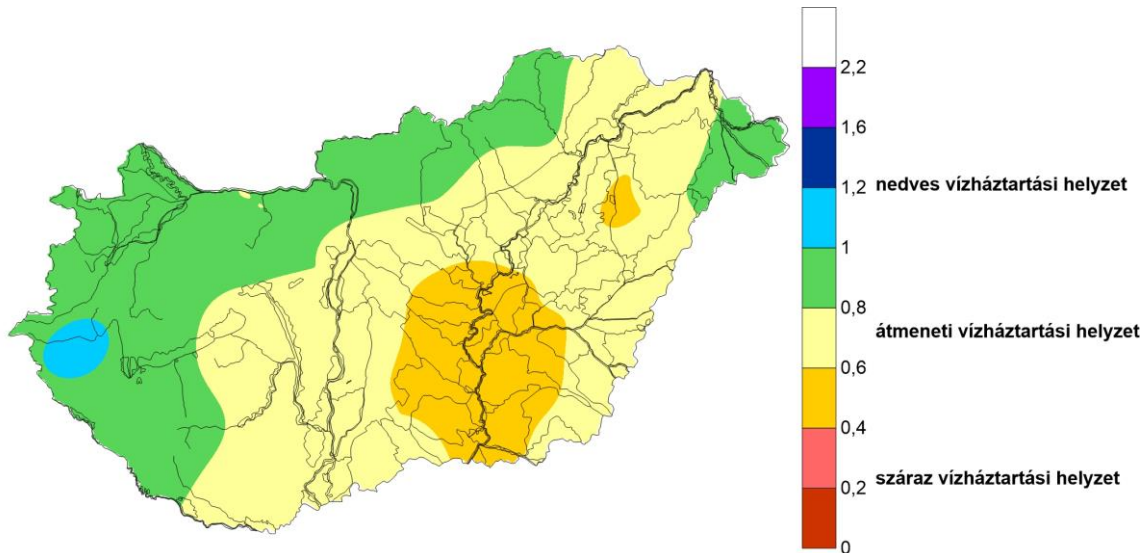
Március végén az egy évvel korábbi állapothoz képest országos viszonylatban jelentősen szárazabb vízháztartási helyzetet volt a jellemző.

Az áprilisra előrejelzett átlagosnál melegebb és kissé szárazabb időjárás következtében az az Alföld legnagyobb részén továbbra is száraz vízháztartási helyzet valószínűsíthető. Az ország északi és északkeleti részén, valamint a Dunántúl jelentős területein átmeneti vízháztartási helyzet várható.

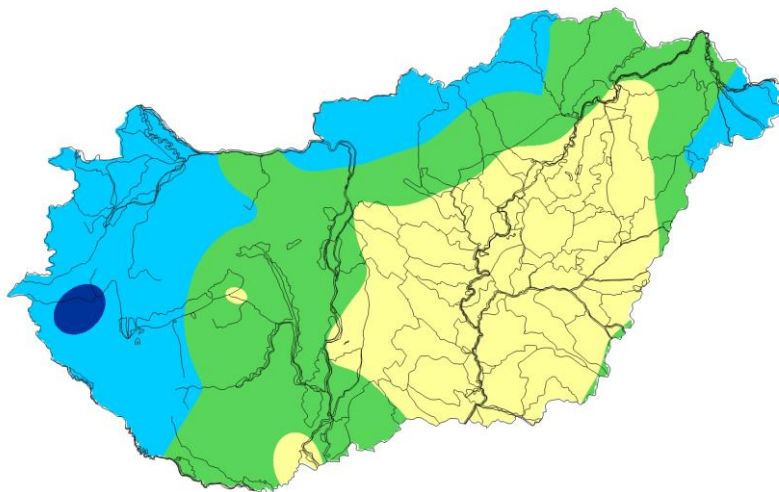
A következő ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a márciusi vízháztartási helyzet várható alakulását.

Átlagosan csapadékos
áprilisi időjárás esetén

Az átlagosnál csapadékosabb
áprilisi időjárás esetén

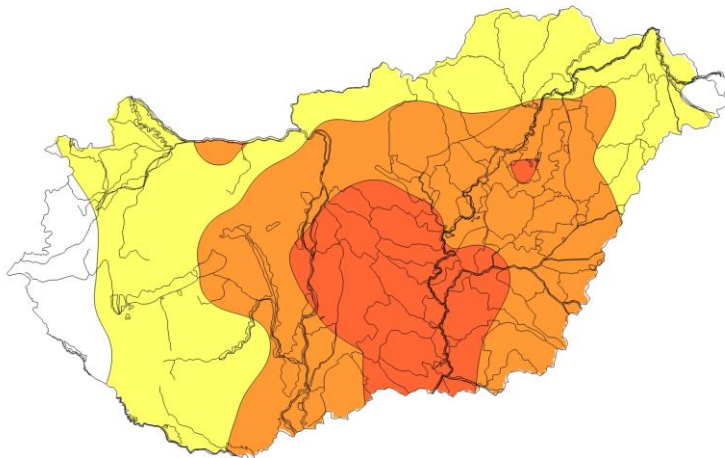

Aszály előrejelzés

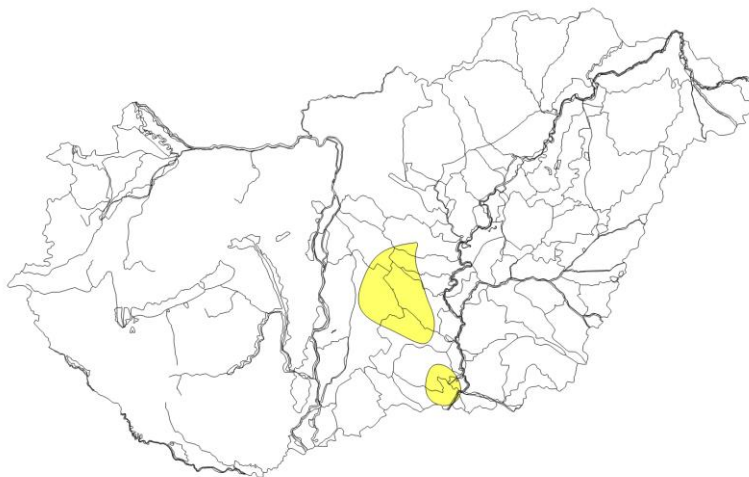
A GVM előrejelzett értékei alapján a tavaszi aszály már ténynek tekinthető. Az egész mezőgazdasági év aszályosságát azonban döntően a három nyári hónap csapadékosága fogja meghatározni. Amennyiben ez az időszak is csapadékszegény lesz, az aszály erős fokozata az alföldi területek nagy részén kialakulhat, az aszályindex 10 feletti értékeivel. Elsősorban a Duna-Tisza közén, az Alföld középső és déli részén számíthatunk erre.

Az aszályindex országos átlaga valószínűleg ekkor 8,0 felett alakulhat. Átlagos további időjárás esetén enyhe aszály - a 6,0 küszöbértéket megközelítő, illetve meghaladó értékkel – a Duna-Tisza-közén jelentkezhet.

Az átlagosnál szárazabb
további időjárás esetén

Átlagosan csapadékos
további időjárás esetén

PAI (°C/100mm)

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.